

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра Туристичного, готельного та ресторанного бізнесу
(найменування кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи зовнішньоекономічної діяльності

(назва навчальної дисципліни)

Освітня програма: Готельно-ресторанна справа
(назва освітньої програми)

Спеціальність: 241 Готельно-ресторанна справа
(найменування спеціальності)

Галузь знань: 24 Сфера обслуговування
(найменування галузі знань)

Ступінь вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень
(назва ступеня вищої освіти)

Затверджено на засіданні кафедри
Туристичного, готельного та
ресторанного бізнесу
(найменування кафедри)

Протокол № __-__ від _____ р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи зовнішньоекономічної діяльності Варіативна частина Цикл професійної підготовки
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладач	Мамотенко Д.Ю., к.е.н., доцент, доцент кафедри ТГРБ
Контактна інформація викладача	7698403, телефон викладача: 0503228858 E-mail викладача: mamotenko07@gmail.com
Час і місце проведення навчальної дисципліни	згідно до розкладу занять - https://zp.edu.ua/node/7904 дистанційне навчання - https://moodle.zp.edu.ua/
Обсяг дисципліни	Кількість годин - 150, кредитів - 5 кредити ЕКТС, розподіл годин: лекції - 14, практичні - 42, самостійна робота - 94, семестр – 7, вид контролю - залік
Консультації	<i>Згідно з графіком консультацій</i>
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
Пререквізити:	
Дисципліна: Економіка в готельно-ресторанному господарстві, Політико-правова система України.	
Постреквізити навчальної дисципліни:	
Здобуті здобувачем вищої освіти знання при вивченні дисципліни «Основи зовнішньоекономічної діяльності» є обов'язковими для таких складових подальшого навчання:	
– виробнича практика, переддипломна практика.	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
Потреба у вивченні науки «Основи зовнішньоекономічної діяльності» обумовлена тим, що формування ринкової економічної системи в Україні потребує її інтегрування до світового економічного простору. Це можливо лише за умов створення високоефективного механізму функціонування суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, належної підготовки фахівців у цій галузі.	
Спеціальні компетенції	
– Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.	
– Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	
– Цінування та повага різноманітності та мультикультурності	
– Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	
Загальні компетенції	
– Розуміння предметної області і специфіки професійної діяльності	
– Здатність використовувати на практиці основи діючого законодавства в сфері готельного та ресторанного бізнесу та відстежувати зміни	
– Здатність формувати та реалізовувати ефективні зовнішні та внутрішні комунікації на підприємствах сфери гостинності, навички взаємодії	
– Здатність управляти підприємством, приймати рішення у господарській діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу	
– Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання готельних та ресторанних послуг для різних сегментів споживачів	
– Здатність працювати з технічною, економічною, технологічною та іншою документацією	

- та здійснювати розрахункові операції суб'єктом готельного та ресторанного бізнесу
- Здатність ініціювати концепцію розвитку бізнесу, формулювати бізнес-ідею розвитку суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу
- Здатність здійснювати планування, управління і контроль діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу

Результати навчання:

- Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення законодавства, національних і міжнародних стандартів, що регламентують діяльність суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу
- Аналізувати сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності та рекреаційного господарства
- Розуміти економічні процеси та здійснювати планування, управління і контроль діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.
- Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави
- Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

засвоєння теоретичних основ зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), набуття системних знань і навичок щодо забезпечення економічної ефективності ЗЕД у готельно-ресторанній справі

5. Завдання вивчення дисципліни

Методичні – викласти теоретичні основи та методологічні особливості застосування механізму функціонування зовнішньоекономічної діяльності в Україні на сучасному етапі.

Пізнавальні – сформулювати базові знання нормативної бази щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності туристичних підприємств. Викласти методи оцінки тенденцій, суперечностей та доцільності діяльності у визначенні головних напрямків зовнішньоекономічної діяльності для підприємств різних форм власності туристичної галузі. Вивчити специфіку запровадження різних форм виходу на зовнішні ринки. Відокремити основні процедури щодо укладання зовнішньоекономічних контрактів.

Практичні – сформулювати практичні навички роботи студентів зі спеціальною літературою, орієнтувати їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань, ознайомити з основними методами і способами визначення ефективності укладених угод і зовнішньоекономічної діяльності туристичних підприємств.

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи організації та управління зовнішньоекономічною діяльністю

Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки. Поняття ЗЕД. Принципи ЗЕД. Основні форми (торгівля, спільне підприємництво, взаємодія, надання послуг, тощо). Сучасна схема товарообміну на світових ринках. Розвиток світової зовнішньої торгівлі. Участь різних країн у міжнародних економічних зв'язках. Зовнішньоекономічна політика країн в умовах ринкової економіки. Участь України в світовій торгівлі. Лібералізація зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Поняття об'єктів і суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 2. Основні напрями і показники розвитку ЗЕД. Зовнішньоекономічна політика України. Характеристика основних показників розвитку зовнішньоекономічного сектора країни. Показники структури розвитку ЗЕД. Показники інтенсивності та ефективності розвитку ЗЕД.

Тема 3. Система регулювання ЗЕД в Україні. Інститути і засоби управління зовнішньоекономічною торгівлею на національному рівні: державні органи управління ЗЕД, засоби зовнішньоторговельної політики на національному рівні (митні тарифи, податки, кількісні обмеження, організаційно - розпоряджувальні засоби). Основи державного управління зовнішньоекономічною діяльністю в Україні. Функції Верховної Ради, Кабінету Міністрів, міністерств фінансів, економіки, Національного Банку України щодо управління зовнішньоекономічною діяльністю. Управління зовнішньоекономічною діяльністю в областях

України. Торгові представництва за кордоном. Зовнішньоторговельні об'єднання, фірми, асоціації тощо, умови діяльності на сучасному етапі.

Тема 4. Митне регулювання. Державна митна служба, її структура, мета створення і функціонування. Законодавча основа митного контролю й оформлення. Митні платежі: митні збори, штрафи, мито, акцизний збір, ПДВ.

Тема 5. Валютне регулювання. Загальна характеристика світового валютного ринку. Суб'єкти валютного ринку. Світові валютні центри. Механізм валютного регулювання. Міжнародний і державний рівень валютного регулювання. Мета і об'єкти валютного регулювання. Валютний курс, види валютних курсів. Інструменти валютного регулювання: девальвація, ревальвація валюти, валютна інтервенція, корекція облікових ставок Національного банку, валютні обмеження, конвертованість валют.

Змістовий модуль 2. Організація проведення зовнішньоекономічної діяльності і аналіз її ефективності

Тема 6. Форми виходу підприємства на зовнішній ринок та зовнішньоторговельні операції, порядок їх укладання. Міжнародні товарні і валютні біржі. Міжнародні товарні аукціони. Торги. Організація ярмарків і виставок. Участь України в діяльності міжнародних товарних ринків. Загальні принципи організації та управління виробничо-збутовою діяльністю промислових фірм. Зміст і умови здійснення зовнішньоторговельних операцій. Об'єкти, суб'єкти і їх різновиди. Етапи оформлення типової зовнішньоторговельної операції: установлення контакту з партнерами, оформлення замовлень, забезпечення постачання та розрахунків і виконання замовлень.

Тема 7. Структура та зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу. Типові контракти у ЗЕД. Законодавчі та нормативні акти, що регулюють укладання зовнішньоекономічних контрактів. Структура і зміст зовнішньоторговельного контракту. Базисні умови постачання товару. Види зовнішньоторгових договорів. Зміст і характеристика основних умов контракту. Умови «Інкотермс». Базисні умови поставок.

Тема 8. Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування зовнішньоекономічної діяльності. Суть, способи та форми розрахунків. Визначення валюти ціни та валюти платежу. Платежі в зовнішньоекономічній діяльності: способи (авансовий платіж, платіж у кредит, готівка), засоби (чек, вексель), форми (авансовий, акредитивний розрахунок, інкасо, відкритий рахунок).

Тема 9. Організація та функціонування підприємств з іноземним капіталом. Сутність функціонування підприємств з іноземними інвестиціями. Порядок створення спільних підприємств. Ефективність функціонування підприємства з іноземним капіталом.

Тема 10. Економічна ефективність зовнішньоекономічної діяльності. Фактори, які визначають ефективність функціонування системи управління ЗЕД підприємства. Оцінка економічної ефективності ЗЕД підприємства. Валютна й абсолютна ефективність експорту, ефективність продажу на внутрішньому ринку. Абсолютний ефект експорту. Ефективність експортно-імпортних операції (базовий і альтернативний коефіцієнти ефективності експорту, коефіцієнти ефективності продажу валюти, базовий і альтернативний коефіцієнти ефективності імпорту товарів виробництва і споживання).

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин
1	Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки.	Лекція	2
		Практичне	2
2	Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки.	Практичне	2
		Практичне	2
3	Тема 2. Основні напрями і показники розвитку ЗЕД.	Лекція	2
		Практичне	2
4	Тема 2. Основні напрями і показники розвитку ЗЕД.	Практичне	2
		Практичне	2
5		Лекція	2

	Тема 3. Система регулювання ЗЕД в Україні. Митне регулювання. Валютне регулювання.	Практичне	2
6	Тема 4. Митне регулювання. Тема 5. Валютне регулювання.	Практичне	2
		Практичне	2
7	Колоквіум. Підготовка до модульного контролю. Модульний контроль МК1 (модульна контрольна робота)	Практичне	2
		Практичне МК2	2
8	Тема 6. Форми виходу підприємства на зовнішній ринок та зовнішньоторговельні операції, порядок їх укладання.	Лекція	2
		Практичне	2
9	Тема 6. Форми виходу підприємства на зовнішній ринок та зовнішньоторговельні операції, порядок їх укладання.	Практичне	2
		Практичне	2
10	Тема 7. Структура та зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу.	Лекція	2
		Практичне	2
11	Тема 8. Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування зовнішньоекономічної діяльності.	Практичне	2
		Практичне	2
12	Тема 9. Організація та функціонування підприємств з іноземним капіталом.	Лекція	2
		Практичне	2
13	Тема 10. Економічна ефективність зовнішньоекономічної діяльності.	Лекція	2
		Практичне	2
14	Колоквіум. Підготовка до модульного контролю. Модульний контроль МК2 (модульна контрольна робота)	Практичне	2
		Практичне МК2 залік	2

8. Самостійна робота

Зміст самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

1. Поглиблене вивчення питань тем за методичними вказівками викладача.
2. Систематичне опрацювання лекційного матеріалу, запропонованої базової та допоміжної літератури з питань курсу.
3. Систематична підготовка до семінарських занять відповідно до запропонованих планів їх проведення (переліку питань).
4. Самостійна підготовка до модульного контролю та заліку.

У процесі підготовки за темами (питаннями) курсу, що віднесені для самостійного опрацювання, студентам слід звернути особливу увагу на засвоєння зазначених ключових понять та термінів. Обов'язковим вважається ведення студентами робочого конспекту, який повинен містити розгорнутий або тезисний огляд питань, що віднесені для самостійного опрацювання, а також визначення ключових понять і термінів. У процесі вивчення курсу для поточного контролю самостійної роботи студентів денної форми навчання та якості засвоєння ними матеріалу викладач використовує:

- опитування студентів під час семінарських занять, перевірку робочих конспектів;
- залучення студентів до дискусії з теми семінарського заняття з наступною оцінкою ініціативи та здатності до аналізу дискусійних питань;
- проведення поточних контрольних робіт, тестування та модульного контролю.

Самостійна робота студентів передбачає самостійне вивчення окремих питань тем за методичними вказівками викладача. Студент повинен опрацювати необхідний обсяг навчальної літератури та нормативно-правових актів. У ході засвоєння програми курсу, під час підготовки до заліку, студентам рекомендується звертатись до першоджерел (законів, наказів, ДСТУ та інших нормативно-правових документів) і до монографічної літератури, в якій висвітлено основні погляди на відповідні проблеми.

Студенти мають змогу завантажити свої напрацювання в систему дистанційного навчання (moodle) НУ «Запорізька політехніка» (<https://moodle.zp.edu.ua/>).

Консультативна допомога студенту надається у таких формах:

- особиста зустріч викладача і студента за графіком консультацій (<https://zp.edu.ua/node/7904> (не менш ніж 2 рази по 2 години на тиждень або за попередньою домовленістю);
- відеоконференція на платформі zoom (особиста або колективна) - ідентифікатор

392-692-9567 (один раз на 2 тижні);

- листування за допомогою електронної пошти mamotenko07@gmail.com (у форматі 24/7 кожного дня);

- відеозустріч, аудіоспілкування або повідомлення у сервісі Viber (за графіком консультацій викладача);

спілкування по телефону (з 10.00 до 12.00 кожен день крім вихідних та святкових днів).

9. Система та критерії оцінювання курсу

Згідно з діючою в університеті системою комплексної діагностики знань студентів, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань студентів здійснюється за 100-бальною системою.

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною системою. Отримані за кожен змістовний модуль бали підсумовуються та діляться на 2.

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- модульний;
- підсумковий (залік).

Оцінювання знань студентів в університеті здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FХ, F). Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на лекційних, лабораторних, практичних або семінарських заняттях та самостійну роботу.

Студент, який з різних обставин не отримав необхідної кількості балів з будь-якої теми, має можливість самостійно її підготувати і пройти індивідуальний поточний контроль знань з цієї теми або виконати індивідуальні завдання, що пропонуються в робочій програмі.

ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ знань студентів означає поступове накопичення балів від одного поточного модульного контролю до іншого в кінцевому рахунку отримання загального підсумкового балу.

Зведена таблиця набору балів за семестр

1 модуль (максимум балів)		2 модуль (максимум балів)	
Лекції	3 (3 лекції*1 бали)	Лекції	4 (4 лекції*1 бали)
Практичні	60 (10 *6 бали)	Практичні	66 (11 *6 бали)
Самостійна робота/ІДЗ	17	Самостійна робота/ІДЗ	10
Контрольна робота	20	Контрольна робота	20
Всього	100	Всього	100

Якщо студент з будь-якої поважної причини не виконав умов набору балів за період вивчення, він має змогу під час заліково-екзаменаційної сесії прийти на залік і скласти усно мінімум 2 питання за переліком та виконати тести.

КРИТЕРІЙ ОЦІНКИ НА ЗАЛІКУ:

1. Два питання потребують змістовної відповіді, кожна з них розкриває сутність того чи іншого поняття або теоретичного положення (оцінюється від 0 до 30 балів за кожне питання).

30-27 балів отримують студенти, які повністю розкрили сутність поняття, дали його чітке визначення або проаналізували і зробили висновок з конкретного теоретичного положення.

26-23 балів отримують студенти, які правильно, але не повністю дали визначення поняття або поверхово проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення.

22-18 балів отримують студенти, які правильно, але лише частково визначили те чи інше поняття або частково проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення.

17-0 балів отримують студенти, які частково і поверхово визначили те чи інше поняття або сформулювали висновок з теоретичного положення, допустивши неточності та помилки.

2. Правильна відповідь на **4 тестових питання** оцінюється в **10 балів** кожна.

Сума балів, накопичених здобувачем вищої освіти за виконання всіх видів поточних навчальних завдань (робіт) на практичних (семінарських) заняттях та на підсумковому

модульному контролю, свідчить про **ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни** на конкретному етапі її вивчення. Протягом семестру студенти можуть набрати від 0 до 100 балів, що переводяться у національну шкалу оцінювання і відповідно у шкалу ЄКТС. Кількість балів відповідає певному рівню засвоєння дисципліни:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	визначення
		для заліку	
90 – 100	A	зараховано	відмінно - Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного модульного контролю в цілому.
85-89	B		дуже добре - Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому.
75-84	C		добре - Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому виконав не повністю.
70-74	D		задовільно – Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання кожної теми модульного контролю не виконав.
60-69	E		достатньо - Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми та модульного контролю в цілому.
35-59	FX		не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно – Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст кожної теми навчальної дисципліни, не виконав модульного контролю.

Для успішного проходження курсу та складання контрольних заходів необхідним є вивчення навчального матеріалу за кожною темою. Специфіка курсу здебільшого передбачає акцент на розумінні підходів і принципів, ніж запам'ятовування визначень. Кожен здобувач повинен ознайомитися і слідувати Положенню про академічну доброчесність Національного університету «Запорізька політехніка», Статуту і Правил внутрішнього розпорядку Національного університету «Запорізька політехніка». Зокрема, для успішного засвоєння програмного матеріалу здобувач зобов'язаний:

- не запізнюватися на заняття;
  - не пропускати заняття, а в разі хвороби надати довідку;
  - самостійно вивчити матеріал пропущеного заняття;
  - системно і регулярно працювати з навчальною і науковою літературою;
  - конструктивно підтримувати зворотній зв'язок на всіх заняттях;
  - брати активну участь у навчальному процесі;
  - своєчасно і акуратно виконувати завдання для самостійної роботи;
  - відключити мобільний телефон під час занять;
  - бути терпимим і доброзичливим до однокурсників та викладачів;
  - участь у контрольних заходах (поточний контроль, модульний контроль, контроль самостійної роботи; підсумковий контроль);
  - будь-яке копіювання або відтворення результатів чужої праці, якщо тільки робота не має груповий формат, використання завантажених з Інтернету матеріалів кваліфікується як порушення норм і правил академічної доброчесності та передбачає притягнення винного до відповідальності, у порядку, визначеному чинним законодавством та Положенням про академічну доброчесність в Національному університеті «Запорізька політехніка».
- Здобувач успішно навчається, якщо послідовно набирає кредити, необхідні для здобуття ступеня бакалавр. Для цього потрібно, щоб накопичувальний бал був не нижче, ніж 60 балів за даним курсом. Якщо накопичувальний бал нижче 60 балів, здобувач вважається неуспішним і може бути відрахований відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (у новій редакції)».